

Pesachim Sources 32

רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו הלכה י

מעוֹת הנמצאות לפני סוחר בירושלים לעולם מעשר, שחזקת רוב העם מביאין מעוֹת מעשר וקונין בו בהמות, והנמצאות בהר הבית לעולם חולין, שחזקתן מתרומת הלשכה שחללום הגזברין על בהמה.

רמב"ם הלכות שקלים פרק ג הלכה טו

וכן כל המעות הנמצאים בין כל תיבה ותיבה יפלו לקרוב, נמצאו מחצה למחצה, אם בין עצים ללבונה נמצאו יפלו ללבונה, בין קנים לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה, זה הכלל הולכין אחר הקרוב בכולן, מחצה למחצה להחמיר, וכל המעות הנמצאות בהר הבית חולין שאין הגזבר מוציא מעוֹת מתרומת הלשכה עד שהוא מחללן על הבהמות שלוקח לקרבנות.

רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו הלכה יא

תיבה שנשתמש בה חולין ומע"ש, ונמצא בתוכה מעוֹת אם רוב מניחין מעשר הרי המעות מעשר, ואם רוב מניחין חולין, מחצה למחצה חולין.

כסף משנה הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו הלכה יא

[יא] תיבה שנשתמש בה חולין וכו'. בפרק קמא דפסחים (דף ז) והתם מוקי לה בשאינו יודע איזה מהן בסוף א"נ שנשתמשו בה צבורין צבורין אי נמי כגון דאשתכח בגומא וצריך טעם למה השמיט רבינו אוקימתות אלו:

מעשה רקח הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו הלכה יא

[יא] תיבה שנשתמש בה חולין וכו'. הקשה מרן ז"ל דאמאי השמיט רבינו האוקמתא דפ"ק דפסחים דף ז' ע"ב ויותר תתחזק הקושיא ממ"ש רבינו בהל"ט הוהיל ושוקי ירושלים מתכבדים בכל יום דהיינו משום דאזלינן בתר בתראי כמו שאמרו שם. לכך נראה דרבינו פוסק כרב נחמן בר יצחק דקאמר הכא במאי עסקינן באין ידוע איזה מהם בסוף ואתיא ברייתא כפשטא בסתמא ולכך סתם רבינו והעתיק הברייתא כפשטה מכל שכן שכבר יוצא מדבריו דאית לן למיזל בתר בתרא מדיהיב טעמא הוהיל ושוקי ירושלים וכו' ודייקי תו דברי רבינו שהוסיף מחצה למחצה חולין כלומר דבאין ידוע איזה מהם בסוף איירי:

מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ו הלכה יא

[יא] תיבה שנשתמש בה וכו'. כתב הכ"מ וצריך טעם למה השמיט וכו' ואני אומר הלא כל הסוגייה השמיט ולא הזכיר בהל' חמץ ומצה מימרא דרב דפת שעפשה וכן הרי"ף והרא"ש השמיטו הך סוגייה זולת בטור ושו"ע או"ח הזכירו. אין זה אלא דהרי"ף ורבנו והרא"ש ס"ל דלא סמכינן אהנך שינויי והמוצא פת שעפשה הרבה אף על גב שרבו ימי הפסח כיון שהדבר שקול דאיכא חזקת בדיקה דהו"ל כשוקי ירושלים העשוין להתכבד ואיכא חזקת חמץ הוהיל שעפשו מרובה ה"ז אסור כי היכי דבמוצא מעוֹת בתיבה שהדבר שקול לא אזלינן בתר בתרא אלא דוקא כשעשוי להתכבד ואינו מעופש אזלינן בתר בתרא עיין ב"מ דף כ"ו ועיין מ"ש רבנו פט"ז מהל' גזלה הי"א ובמ"ש אני שם. אי נמי פשטות לשון רבנו בנשתמשו בבת אחת.

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף ז עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיברך. פי' [איצטריך לאשמעינן] משום דעיקר המצוה היינו ביעור ואין הבדיקה אלא כתיקון והכשר, ואף על גב דודאי בדיקה מן התורה וישנה בכלל השבתה דלא סגי בלאו הכי, מכל מקום קס"ד שלא יברך אלא בשעת הביעור, קמ"ל.

ולכו"ע נוסח הברכה על הביעור תקנוה או בלמ"ד או בעל, ויש [ש]פירשו הטעם כי ביעור כולל הכל השבתה ושריפה ואף הבדיקה שמכנסה במקום אחד נקרא ביעור וכדאמר קרא בערתי הקדש מן הבית לפיכך תקנוה בלשון כולל, וכתב הרי"ט ז"ל וזה נכון לפי שיטה זו אבל לפי מה שאנו סוברין (לעיל ב' א') שהבדיקה מן התורה יש לנו להוסיף כי לעולם הבדיקה מן התורה, והביעור אינו (ולא) [אלא] לשון ביעור ממש, ולפי שעיקר המצוה היא הביעור ועליה הכוונה בבדיקה ואי אפשר לפטור אחת מהן בלא כלום תקנו לשון (הבערה) [הברכה] בלשון ביעור שהוא עיקר המצוה ותקנו לאומרה קודם בשעת בדיקה כדי לגלות שהבדיקה גם היא מחלק המצוה וזה נכון וברור, כל זה להרי"ט ז"ל.

ר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף ג עמוד ב

הבודק צריך שיברך. ואם תאמר פשיטא ולמה לא יברך כשם שהוא מברך על המצות כולן י"ל דהא קמ"ל דאע"ג דביעור חמץ עיקר המצוה אפילו הכי משעה שהוא מתחיל בה דהיינו בשעת בדיקה מברך עליה ומיהו אין מברכין לבדוק אלא לבער שיעקר כונת הבדיקה הוא הביעור:

מאי מברך וכו'. אמרי' בגמ' דבלבער כולי עלמא לא פליגי דלהבא משמע כלומר ושפיר דמי דברכה קודם לעשיית המצוה בעינן כדאמרי' לקמן כי פליגי בעל ביעור מר סבר להבא משמע ושפיר דמי ומ"ס מעיקרא משמע כלומר על הביעור שבערתי והרי עדיין לא ביער הלכך דוקא לבער ואסיקנא הלכתא על ביעור חמץ:

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף ז עמוד א

מעשר מעשר ואם ברוב חולין וגדולי המחברים פסקו בו במחצה על מחצה שהוא חולין: הבודק צריך שיברך וכבר ביארנו שאע"פ שמן התורה אם בטלו אינו עובר עליו מ"מ עקר הכונה הוא בביעור החמץ והשבתתו מן העולם ומאחר שהבדיקה על דעת ביעור היא נעשית הרי היא תחלת מצות הביעור ומתוך כך מברכין על הביעור ולא על הבטול וכן לא על הבדיקה שהבדיקה עצמה צורך ביעור הוא ועל העיקר מברכין ואף על פי שאינו חייב לבערו עד למחר מ"מ מצות הביעור חלה כל היום ומאחר שחל זמן המצוה יכול לברך עליה הא אם בדק קודם י"ג אין כאן חיוב ברכה וכן בבודק לאחר י"ד ויש חולקין ומדמיון פדיון הבן שמברכין בו אף לאחר שלשים ואינו כלום שפדיון הבן לא פקע חיוב תורה ממנו אבל בדיקה אף בזמנה אינה אלא מדברי סופרים והלכך שלא בזמנה לא בעי ברכה ומנהג אבות שלא לשוח במה שאינו צורך בדיקה משהתחיל בבדיקה עד שיגמור ואם שח אינו חוזר ומברך שהרי כל עצמה של בדיקה לא נגמרה עד שיבער וברכה זו יש אומרים שאין לברך עד שימצא חמץ שמא לא ימצא ולא יבער ונוהגים מפני זה לשים חמץ בחורים ובסדקים ואין זה כלום שהביעור אף הוא משותף לבדיקה ולחפוש הנעשה לצורך ביעור ואם היו לו כמה בתים לבדוק אינו מברך אלא אחת כדין שוחט כמה בהמות שאינו מברך אלא אחת:

מהר"ם חלאווה מסכת פסחים דף ז עמוד א

אמר רב יהודא הבודק צריך שיברך. היינו טעמ' דתקינן ברכה על הבדיקה ולא על הבטול משום דבדיק' דאורייתא ובטול דרבנן וכדכתיבנא לעיל. ומאי דמברך בלשון ביעור לאו לשון שריפה הוא דהא לא שריף ליה אלא לשון בדיקה הוא בלשון בערתי הקודש מן הבית והלכך יצא לו מזה למנהג הנשים שמזמינות חמץ בשעת בדיקה כדי שלא תהא ברכה לבטלה דלאו מנהג הוא דאין הברכה אלא על החפוש והבדיקה בין מצא בין לא מצא. ויבדוק בתוך המועד הויא תיובתיהו. ולענין ברכת זמן איכא מאן דאמר דמברך כיון דמזמן לזמן קאתי ואיכא מאן דאמר דלא דהא לא קביע ליה זמנה דמפרש ויוצא בשיירא בדקי כד נפקי ומי שלא בדק בודק לאחר המועד וכל הני מברכי ואין הדעת נותנת שיברכו זמן ואין זו הכרעה אצלי וסוכה תוכיח דאפילו עשאה מר"ה כשרה ותניא העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. אלא היינו טעמא דלא מברכין זמן אלא במידי דאית בה הנאה אבל הכא הרי מוציא ממונו מביתו. והיינו נמי טעמא דספירת העומר. מיהו כל בודק מברך בין קודם זמן בין לאחר זמן מידי דהוה אפדיון הבן דמברך כל לאחר שלשים יום ואעפ"י שעבר זמן חיובו והבודק כמה בתים בברכה אחת סגי מידי דהוה אשוחט מאה עופות או מאה בהמות והוא דדעת' עליה מעיקרא דאי לא הו"ל כנמלך דמברך על כל כוס וכוס. ואם שח באמצע בדיקה אם לצורך בדיקה אין בכך כלום דהו"ל כטול ברוך טול ברוך אבל שיחה בעלמ' איכא מאן דאמר דחוזר ומברך דומיא דשח בין תפילה לתפילה מברך שתיים לא סח מברך אחת, וכבר השיב עליה הרב אלפסי ז"ל דלא דמי דהתם שתי מצות נינהו ואין זו מעכבת את זו והיינו נמי דלא הדר ומברך ההיא ברכה קמייתא להניח אלא על מצות תפילין אבל הכא גוערין במי ששח אבל לא הדר. ורבינו האי ז"ל כ' ירושה הי' מאבותינו שלא יסיח עד שיגמור כדי שלא יסיח דעתו כי כשהוא נמנע מן השיחה לבו מוכן למעשה ומי שלא עשה כן לא יצא ידי חובתו וכן עמא דבר ע"כ. מיהו אם שח בין ברכה לבדיקה באיזה ענין שיהא חוזר ומברך כך אמרו קדמונינו ז"ל.

והלכתא על ביעור חמץ. וא"ת וכיון דלבער כולי עלמא לא פליגי ובעל ביעור פליגי אמאי תפסינן מאי דמספקא לן ושבקי' מאי דפשיט' לך א"ל דהכי קאמר והלכתא אף על ביעור חמץ וכן פירש רש"י ז"ל. והר"א אב ב"ד ז"ל נמי כתב רצו לקבעה בעל וקבעוה וטעמא משום דמתוך ברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא או עם הארץ כעין ההיא דפ' כיצד מברכין דהוו משתבחי בר' זירא בר רב זביד וכי אתא פתח ואמר מוציא ואמר זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא בשלמא אם אמר המוציא הא קמ"ל הלכתא כרבנן אלא השתא לא קאמר הלכתא לא כמר ולא כמר במוציא כולי עלמא לא פליגי דאפיק משמע וה"נ דכותי'. ומ"מ לישראל לא משמע הכי דא"כ לימא הכי בהדי' אף על ביעור אלא מסתברא דדוקא על ביעור קאמר כיון דאפשר ליעשות ע"י שליח וכבר כתבתיה כולה בארוכה במסכת סוכה בס"ד:

רא"ש מסכת פסחים פרק א סימן י

י אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיברך * . דלא תימא אינה כל כך מצוה כיון⁽ⁿ⁾ דאינה אלא לבער את החמץ מן הבית. ומה שאין מברכין על ביעור בשעה חמישית בשעה שהוא מוציא החמץ מן הבית והוא מצוה מן התורה כדכתיב ביום הראשון תשביתו שאור מבתים^(o) ודרשינן לעיל דביום הראשון היינו בי"ד. אומר אני דהוצאת חמץ מן הבית קודם זמן איסוריה לא נפיק מתשביתו דהא אמר רבי עקיבא לעיל (דף ה ב) תשביתו היינו שריפה. ולא צותה תורה לשורפו אלא אחר שכבר נאסר. מידי דהוה אנותר. (לקמן דף כז ב) אבל בעוד שהוא מותר באכילה לא ישרפנו ומה שמוציאין אותו מן הבית היינו שלא יעבור עליו בבל יראה ואין מפורש בו מצות עשה מן התורה שיהא מצוה לברך עליו. ומן הראוי שיברך קודם בדיקה על בדיקת חמץ ותקנו לומר על ביעור חמץ לפי שלאחר הבדיקה מיד הוא מבטל והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע לו ומצניע את הידוע לו ואוכל ממנו עד שעה חמישית ואז מבערו מן הבית^(ט) ועל עסק זה נגררה הברכה של בדיקה שהיא תחלת הביעור ונגמר בשעה חמישית.

רמב"ם הלכות ברכות פרק יא הלכה טו

נטל את הלולב מברך על נטילת לולב שכיון שהגביהו יצא ידי חובתו, אבל אם בירך קודם שיטול מברך ליטול לולב כמו לישב בסוכה, מכאן אתה למד שהמברך אחר שעשה מברך על העשייה, אבל נטילת ידים ושחיטה הואיל וכדברי הרשות הן אפילו שחט לעצמו מברך על השחיטה ועל כסוי הדם ועל נטילת ידים, וכך הוא מברך על ביעור חמץ בין שבדק לעצמו בין שבדק לאחרים שמשעה שגמר בלבו לבטל נעשית מצות הביעור קודם שיבדוק כמו שיתבאר במקומו.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ו

כשבדק החמץ בלילי ארבעה עשר או ביום ארבעה עשר או בתוך הרגל מברך קודם שיתחיל לבדוק ה ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על ו ביעור חמץ, ובודק ומחפש בכל המקומות שמכניסין להם חמץ כמו שבארנו, ואם בדק לאחר הרגל אינו מברך.

מגיד משנה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ו

[ו] כשבדק אדם החמץ וכו'. הברכה מבוארת (דף ז') בגמ'. ומה שכתב כשבדק לאחר הפסח אינו מברך הם דברי רבינו ראויין אליו דודאי אין לברך בבדיקה שלאחר הפסח שהרי בכל אותו זמן הוא אוכל חמץ ואין הבדיקה אלא כדי להבדיל בין חמץ זה שעבר עליו הפסח לחמץ אחר וא"כ היאך יברך על ביעור חמץ אבל בתוך הרגל שהוא מצווה שלא יראה שום חמץ ברשותו ודאי יש לו לברך ודבר ברור הוא זה:

סוף משנה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ו

[ו] כשבדק החמץ בליל י"ד וכו'. ואם בדק לאחר הרגל אינו מברך וכו'. וא"ת מ"ש דבתוך הרגל מברך ואחר הרגל אינו מברך כיון דתרוייהו זמן איסורא ותיירץ ה"ה שבתוך הרגל כיון שהוא מצווה שלא יראה שום חמץ ברשותו ודאי יש לו לברך אבל לאחר הרגל שהוא אוכל חמץ ואין הבדיקה אלא כדי להבדיל בין חמץ זה שעבר עליו הפסח לחמץ אחר וא"כ היאך יברך על ביעור חמץ. ולא נהירא דהא שייך לברך על ביעור חמץ זה שהוא מבער. לכך י"ל דכיון דקי"ל כר"ש דחמץ שעבר עליו הפסח מותר בהנאה אלא משום קנסא וסוף סוף אם נתערב מותר וכמ"ש רבינו פ"א וכיון שכן כיון שעבר עליו הפסח אם השהה אותו מעתה אינו עובר עליו וכיון שאינו עובר עליו אפילו מדרבנן בשהייתו מכאן ואילך היאך יברך על ביעורו אבל בתוך הרגל שכל שעה שמשאה אותו עובר עליו שייך לברך. כתב ה"ר מנוח אבל אם בדק מתחלת שעה ששית אינו צריך לבטל. כלומר אינו יכול לבטל ודכוותה אין השליח האחרון צריך לומר בפני נכתב וכו' הר"מ:

רבינו מנוח - ספר המנוחה הלכות חמץ ומצה פרק ג הלכה ו

[ו] כתב הרב כשבדק החמץ בליל ארבעה עשר כו' מברך קודם שיתחיל לבדוק בא"י כו'. אמר המפרש אמרינן בגמרא דכל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן כו' והאי דאמרינן על ביעור אי אמר לבער לא מהדרי' ליה דהא בלבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע אלא שאינו ניכר מברכותיו שהוא ת"ח ומש"ה תקינו לומר על ביעור חמץ והביעור הנזכר בברכה זו אינו משמע מלשון ובער עליה הכהן שהוא לשון שריפה דוקא אלא לשון השבתת בדיקה ופנוי מן הבית כמו בערתי הקדש מן הבית שמשמעו לשון פנוי מן הבית ולהשליכו בים או באור וענין איזו מברכין עלייהו בלשון על ואיזו בלמד ביאר הרב בהלכות ברכות פרק אחרון ושם כתבנו די הצורך והאי דלא מברכין על ביעור שהחיינו כשאר המצות משום דלית ביה הנאה כלל אבל מצטער באבוד חמצו הנשאר לו ובשרפתו ולא מברכין שהחיינו אלא על מצוה שיש לו בה הנאה כדאמרי' כהן מברך שהחיינו דקא מטי הנאה לידו ומדברי הרב בעל העתים נראה שאין מברכין זמן אלא על מצוה הבאה בזמן קבוע ואם לא עשאה בזמן ההיא אין לה תשלומין אבל ביעור אחר שאין זמן קבוע לו

שהיוצא בשיירא קודם שלשים יום חייב לבער והעושה את ביתו אוצר ומש"ה אין מברכין עליה זמן, א"נ י"ל דכיון דקבוע ותלוי בזמן החג די לו בזמן החג כדאמרינן גבי העושה סוכתו לעצמו דפטרין ליה מזמן העשיה ואומר על הכוס. וכתב הראב"ד בתשובת שאלה והני דמשהו חמירא בחורין קודם שעת הביעור מעשה נשים הוא ואין לו שרש וכדבריו כן הוא דהא לא מברכין על מציאת חמץ אלא על בדיקת הבית ולבערו מחמץ וכיון שבדקו הרי זה קיים מצותו ואפילו לא ימצא שם חמץ ואם בדק לאחר הרגל אינו מברך הטעם משום דההיא זמנא לאו זמן איסוריה ולא זמן ביעוריה הוא ואיך יברך במצותיו וצונו על דבר שלא צוו חכמים כי אם משום קנס, א"נ לא אסרוהו אלא משום קנסא ואין מברכין על הקנסות שהרי אין קנס בא אלא על ידי עבירה ועבירה אינה מצוה ואם כן איך יברך:

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף ו עמוד א

לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור תוך הפסח. אלא או קודם לכן או אחר כן, אבל דעתו לחזור תוך הפסח זקוק לבער מעתה כדי שלא יכשל בו באותה שעה, וכל היכא דאמרינן אין זקוק לבער מילתא פסיקא קא אמרינן אף על גב דאיכא ודאי חמץ, וגבי חמץ שנפלה עליו מפולת שהוא כמבוער היינו אפי' תוך ל' יום ודאי, +א"ה, אולי חסר כאן, וקאי אעשה ביתו אוצר דלא חשיב ביעור, עי' בר"ן ומאירי. + מה שאין כן בזו דלא חשיב ביעור. **ודעת הרא"ה ז"ל דכל שזקוק לבער מברך על הביעור, ונראין הדברים תוך ל' יום דוקא. וכל היכא דאמרינן שאינו זקוק לבער אעפ"כ צריך לבטל בזמנו, כן כתב הרי"ט ז"ל.**

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף ו עמוד א

וכל אלו שבדקין קודם זמן יש אומרים שאין מברכין לפי שאין שעת המצוה אלא מאור ארבעה עשר ויש אומרים שמברכין ואין נראה כן וכל אותם שאין יכולים לבדוק בשעת הביעור וצריכים לבטל במקומם יש אומרים שמברכין על הבטול ואף גדולי המפרשים כתבו בהדיא ואין הדברים נראין ומה שנתגלגל כאן במדת כלל ופרט כבר ביארנוהו יפה בששי של סנהדרין:

ר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף ד עמוד א

ומי שיש לו הרבה בתים לבדוק אינו מברך אלא ברכה אחת כדאמרי' לענין שחיטה שאינו מברך אלא ברכה אחת בבהמות הרבה ואיכא מאן דאמר שאם שח בין בדיקה (לבטול) חוזר ומברך ומדמי ליה לתפילין דאמרינן (מנחות דף לו א) לא שח מברך אחת שח מברך שתים כלומר אם שח בין תפלה של יד לתפלה של ראש מברך שתים וליתא דאילו התם שתי מצות נינהו אבל הכא אינה אלא מצוה אחת והרי הוא כאילו יושב בסוכה ששח שאינו חוזר ומברך: